

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt VI. Gregorius IX. Patriarchæ (a) Antiochiæ Ap. Sedis Legato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

suetudine, quæ super hoc contra absentes Canonicos inter vos dicitur emanasse, cum familiares nostri, qui circa nos se (c) obsequiales exhibent universis, minori non debeant prærogativâ gaudere, quàm vestrum singuli, quorum negotia per ipsos sæpius promoventur.

NOTÆ.

(a) *Metensi.*] Ita etiam legitur in quinta compilatione Honorii III. sub hoc tit. cap. 2. Metensis Civitas, vulgò Metz, principalis est Gallie Belgicæ, in qua olim sedem habebant Reges Gallie Orientalis, ut refert Yepes tom. 2. chron. D. Benedic. cent. 2. anno 632. habuit Episcopalem Cathedralam jam à primis Ecclesiæ sæculis; liquidem primus ipse Episcopus fuit sanctus Clemens, sancti Petri discipulus, & sancti Clementis Papæ patruus, cognomento Flavius, ut refert Bucelivus tom. 1. Germaniæ sacra, fol. 35.

(b) *Scriptor.*] Temporibus Innocentii III. jam Romæ fuisse scriptores, seu scribas litterarum Apostolicarum, constat ex c. dura, 4. de crimin. falsi; eorum originem refert Polydorus Vergilius de invent. rer. lib. 8. cap. 2. illis verbis: *Ab initio fuerunt scribae, qui litteras scriberent Apostolicas*

parvo, vel nullo pretio, secundum illud Salvatoris præceptum, *Gratis accepistis, gratis date.* At deinde Joannes XXII. collegium Scribarum Apostolicorum primus numero distinxit. Privilegia ipsorum, & collegium refert Cohelius in not. Cardin. cap. 24.

(c) *Obsequiales exhibent.*] Facit Cassiodorus lib. 1. epist. 15. ibi: *Idcirco præsentis iussione decernimus, ut domus Patris Angelli ad Africam discedentis, qui regnum petens alterius, nostris est utilitibus serviturus, salvis legibus tuâ tuitione valletur, ne violentos cuiusquam impetus, subtractâ domini defensione, patiantur. Pervia sunt enim semper injuriis facultates absentium, & quodammodo videtur occasio homines in delictum trahere, quæ non potest animum pervadentis de persuasionem terrere. Ideoque Celsitudo vestra, quæ votum pium est habere vicinam gentis, erigat humiles, eripiat opprimendos; & quod potestatibus rarum est, proficiat cunctis, qui universis celsior inveneris.*

CAPVT V.

(a) *Meldensi Episcopo.*

Ad audientiam nostram te significante pervenit, quod cum in Meldensi Ecclesia quædam sit (b) constitutio inita, juramento vallata, & auctoritate Sedis Apostolicæ confirmata, ut videlicet ejus Canonici, qui per sex menses non resederint in eadem, suarum priventur fructibus præbendarum, illis dumtaxat exceptis, quos infirmitas proprii corporis excusaret, sive ad Apostolicam Sedem accedere, vel in ejus servitio contigerit detineri, quosque peregrinationis labor, aut studia traherent litterarum; Decanus, & quidam alii Canonici Meldenses occasione constitutionis hujusmodi Canonicos in tuo servitio commorantes, præbendarum suarum privare fructibus moliantur. Unde cum tibi plurimum expediat aliquos Canoniorum ipsorum in tuo servitio retinere, nobis humiliter supplicasti, ut super hoc necessitati tuæ, Apostolicæ dignaremur provisionis moderamine providere. Volentes igitur constitutionem moderari prædictam, ut dicta Ecclesia fructum sentiat eadem, & tu per ejus abusum dispendium non incurras; præsentium auctoritate decernimus, ut duo ex Canonicis Ecclesiæ memoratæ in tuo servitio existentes, suarum fructus (c) integrè percipiant præbendarum, cum absentes dici non debeant, sed præsentibus, qui tecum pro tuo, & ipsius Ecclesiæ servitio commorantur.

NOTÆ.

(a) *Meldensi.*] Ita etiam legitur in cap. final. hoc tit. in 5. compil. De Ecclesia Meldensi nonnulla notavi in cap. 1. de constit.

(b) *Constitutio.*] De his statutis, seu consti-

tionibus Ecclesiarum, & quatenus Canonici ligent, egi in cap. cum omnes 6. de constit.

(c) *Integrè.*] Exceptis distributionibus quotidianis, juxta adducta in cap. de cetero, ubi textum hunc exposui, hoc titulo.

CAPVT VI.

Gregorius IX. Patriarcha (a) *Antiochie Ap. Sedis Legato.*

Cum ad hoc sint Ecclesiastica beneficia deputata. Et infra: Sanè nobis innotuit, quod Ecclesia Antiochena multis ex servitoribus ejus absentibus est ferè destituta ministris. Unde mandamus, quatenus non obstantibus Apostolicis indulgentiis

tiis, & prædecessorum tuorum licentiâ, absentes Canonicos, & (b) affisios revoces ad residendum in Ecclesia supradicta; & si non venerint, tu de ipsorum beneficiis, dum absentes fuerint, ipsi Ecclesiæ facias congruè deferviri, in utilitatem ejusdem quod ex præfatis beneficiis superfuert convertendo.

NOTÆ.

- 1. (a) **A** Ntiocia.] De Patriarcha hoc Antiocheno, & ejus ditione nonnulla notavi in cap. 1. de translât. Episc.
- (b) **A**ffisios.] Affisii alio nomine Mansionarii, sunt illi, qui in Ecclesiis Cathedralibus assidue, & veluti permahenter officium canendi in choro, divinaque officia celebrandi habent, quorum mentio fit in cap. si quis Episcopus 1. q. 1. qui canonicis inferiores sunt, ab eisque regulariter differunt in stallo in choro, & voce in Capitulo; dicunturque vulgari nomine, racioneros: docent Alberic. in dictionario, verbo Affisii, Selva de benef. p. 1. quest. 2. num. 27. Zecchius num. 2. Petrus Gregor. à num. 11. Azor cap. 9. §. 10. lib. 6. insti. tom. 2. Casar de Eccles. hierarch. q. 2. proem. n. 12. licet Cujacius in præsentii velit, affisios esse Capellanos choro inservientes, valdeque differre à mansionariis, qui. Paranonnarii dicuntur in l. 46. C. de Episcop. & cleric. can. 2. Synods Chalced. & hujusmodi portionarios esse de Capitulo, in eoque vocem habere, si in ipsa electione Ecclesiæ caveatur, probat Solorzanus tom. 2. de jure lnd. lib. 3. cap. 4. num. 9.

COMMENTARIUM.

2. Conclusio probatur.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Si patitur Ecclesia ministrorum defectum, privilegiati super absentia per subtractionem proventuum beneficii residere coguntur. Quæ assertio singularis est in jure, probari tamen per argumentum potest ex cap. quartus, de etate & qualitat. & aliis infra referendis. Illustrant Gregorius Lopez in l. 4. glossa 6. ut §. p. 1. Petrus Gregorius in tract. 6. de constit. & benefic. cap. 7. & alii congesti à Barbola hic.

3. Impugnatur tradita assertio.

Sed pro dubitandi ratione in hanc assertionem ita insurgere potest: Indultum à jure beneficium non est alicui auferendum, regul. Indultum, de reg. jur. in 6. nec potest Ecclesia venire contra factum proprium, l. post mortem, 25. ff. de adopt. vel dicere injustum factum superioris, l. libertus, 9. ff. de obsequiis. Sed si absentes à propria Ecclesia ex justis causis cogantur residere in ea, auferitur beneficium indultum, & Ecclesia venit contra factum proprium: Ergo sustineri potest præfens decisio. Accedit, nam absentes à proprio beneficio, coguntur in eo residere sub pœna privationis beneficii, ut probavi in cap. 2. cap. relatum, hoc tit. Igitur si absentes ob defectum ministrorum cogendi sunt residere, non per subtractionem proventuum, sed sub pœna privationis cogendi sunt redire ad Ecclesiam.

4. Traditur ratio decidendi.

Quæ dubitandi ratione non obstante, vera est præfens decisio, quæ pluribus firmatur juris principiis. Primò, quia privilegium concedi non potest in præjudicium divini cultus, cap. ex parte, 12. de constit. nec etiam juramentum est servandum, quando incipit esse damnosum Ecclesiæ, cap. sicut, ex literis, 13. de jurejur. cap. 1. de his que sunt à majori parte. Secundò, quia in-

tentio concedentis privilegium ad hunc casum extendi non debet, l. si quando, 35. C. de inoffic. testam. quia credi non potest, quod si concedens à principio similem casum prævideret, tale privilegium concederet, & sic res pervenit ad casum, à quo incipere non poterat, ac per consequens vi-tiatur; l. pluribus, 146. §. 1. & si placeat, ff. de verb. obl. l. Granus, 71. §. sed cum duo; ff. de fideiuss. Tertio, quia qualibet concessio semper intelligitur facta, rebus sic stantibus, l. quod servum, 8. ff. de condit. unius data, ne quis videatur onerari in infinitum, l. si quis vna, 4. ff. de periculo & commodo, l. qui bona, 13. §. si quis, ff. de damno infect. Quarto, quia privilegii verba accipienda & interpretanda sunt, ut nullum, aut parvum tertio præjudicium irrogetur, cap. cum dilecti, de donat. l. Mercanus, C. de emancip. liber. Quintò, quia inspecta regula legis de etate, 11. §. ex ea, de interrog. aut. quæ de novo emergunt, novo indigent auxilio. Facit quod dicitur in l. ut gradatum, §. 1. ff. de muner. & honor. scilicet, quoties penuria adest eorum, qui Magistratus suscipiunt, immunitates aliquibus concessas infringi; immò & incapacitates tolli, docetur in l. 3. §. spurus, ff. de Decur. illis verbis: Spurius decurionis creatur propter penuriam. Memò ergo Gregorius in præsentii statuit, quòd si Ecclesia patiatur ministrorum defectum, privilegiati teneantur residere, quia eo casu cessat tale privilegium.

5. Exponitur ratio iura.

Ex hac decidendi ratione, & juris principiis in ea congestis, lucem accipiunt varia juris testimonia. Primò textus in cap. suggestum, 9. de decimis, cap. quid per novale, de v. f. ubi privilegium non tollendi decimas statibus Cisterie concessum, cessat quatenus incipit esse damnosum Ecclesiæ, & ejus ministris, habet à consideratione ad mentem concedentis. Secundò agoscitur ratio textus in cap. ad decorem, 5. de instit. ubi non obstante statuto de certo Canonicorum numero etiam per Pontificem confirmato, provideretur de fructibus canonicis ultra numerum receptis, quia aucti erant Ecclesiæ proventus, & Ecclesia patiebatur ministrorum defectus, undè Canonici contra statutum etiam per Pontificem confirmatum, ex nova causa venire possunt. Similiter in cap. quanto 16. de censibus, docetur obligationem procurandi fratres, quæ ex fructuum ubertate aucta erat, restringi & cessare, si damnium Ecclesiæ sequi incipiat. Faciunt textus in l. 1. §. illud, ff. de vinere actioque, l. non movus, 12. C. de servit. junctis traditis à Barbola, & Rodriguez, quos laudat Olea de cess. jur. in. 7. q. 3. num. 33.

6. Dissolvitur dubitandi ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra expenta; nam in præsentii specie privilegium non residendi absentibus ex justa causa concessum, non revocatur à Pontifice, qui illud concessit, sed potius ex ejus enixa voluntate cessat pro eo tempore, quo Ecclesia patitur ministrorum defectum; & ita Ecclesia ipsa interpellat absentem, ut residat, quo casu necipsi qui concessit, contra factum venit, nec propriam concessionem infirmat, sicut in l. quod est constitutum, C. ne de

suam defunctor. & litigatur contra emancipationem, quia non emancipator, sed alius in iudicio adfuerat. Et in l. servo manumisso, § 8. ff. de condit. indeb. servus, qui accipit pecuniam, non obstante regula textus in d. l. post mortem, l. cas, C. de transact. in iudicio repetitur, quia non ipse, sed affertor liberatus litigabat, ex l. 1. C. de assert. vol. l. 1. C. de liberat. caus. Accedit, quia in presenti casu propter publicam Ecclesie utilitatem poterat, qui privilegium concessit, contra factum proprium venire, ex l. 1. C. de predis minor. l. qui inde, C. de agricolis, lib. II. Nec obstat augmen-

tum ipsius dubitandi rationis, nam in presenti specie non agitur de puniendo absente ex iusta causa, & non residente; quia tunc non erat locus alicui poenae, argumento legis Gracchiae, 4. C. ad leg. Jul. de adul. sed de revocando absente, ut non obstante privilegio sibi concessio, in propria Ecclesia resideat: quare non per privationem beneficii, ut alii sine iusta causa & contumaciter absentes, juxta textum in cap. 2. cap. qualiter, cap. inter, cap. ex tua, hoc est, est revocandus, sed potius per subtractionem proventuum, & aliis juris remediis, argumento textus in cap. 1. de iudiciis, cum vulgatis.

CAPVT VII.

(a) Idem.

Clericos in Ecclesia tuae jurisdictionis, beneficia, quae residentiam exigunt, affectuos, si ad alterius diocesim absque licentia tua morandi causa transferint, liceat tibi, si moniti non redierint, dictis beneficiis (nisi excusationem rationabiliter ostenderit) spoliare.

NOTÆ.

to rescribat in presenti decretali non constat, eam tamen exposui in cap. 2. cap. ex tua, supra hoc tit.

[Dem.] Gregorius IX. videlicet: cui Praela-

TITULUS V.

De Præbendis, & Dignitatibus.

CAPVT I.

Ex Concilio (a) Pictaviensi.

Ut nullus de Clero, sive populo (b) ecclesiastica bona (c) jure consanguinitatis sibi requirat habenda.

NOTÆ.

(b) Ecclesiastica bona.] Cum veteres glossatores, & classici repetentes adhuc textum, Concilio ipso Triburiensi, & ejus canonibus caruisent, ex conjecturis tantum veram sententiam hujus textus inquirentes, in varias divisi fuerunt sententias. Glossa verbo *jure sanguinis*, & Holtiensis *hic*, quos sequitur Quintanadvennas *dict. 2. p. n. 9.* existimantur bonorum ecclesiasticorum nomine in presenti intelligi ea bona, quae Ecclesia temporalis dominio habet, & alienari prohibentur in c. non liceat 12. *quast. 2. cap. nulli, 5. de rebus Eccles.* in quibus propter nimiam haeredum Praelatorum Ecclesiae avaritiam, qui praetextu rerum patrimonialium defuncti, bona etiam Ecclesiae occupabant, hoc diserto canone opus fuit; et si jam non ita expressè id cautum esset in cap. manifesta, 20. cap. sunt manifesta 21. 12. *quast. 1. cap. sacerdoti, 1. cap. presbyter 3. 12. quast. 4.* Sed haec sententia aperte convincitur ex rubro, sub quo praesens textus, tam in prima, quam in

2.

L

(a) Pictaviensi.] Ita etiam legitur in cap. 1. hoc tit. in 1. collect. ubi additur pars capituli decreti, ut etiam habetur in cap. 2. de cohabit. cleric. sed praesentem canonem non repetiri in Concilio Pictaviensi, notarunt Ant. Augustin. in praesenti, Quintanadvennas *Ecclesiast. lib. 2. n. 1.* sed inter canones hujus Concilii editos à Baronio tom. 12. anno 1100. num. 19. Severino tom. 3. *Concil. p. 1.* Corjolah in *Summa Concil. fol. 489.* referuntur haec verba, prout in presenti referuntur: & quia primus canon ipsius Concilii incipit, *decrevit sancta Synodus*, ideo in dicta prima collectione in epigrapha hujus textus, & dicti capituli 2. de cohabit. additur pars capituli decreti, quasi in eis referantur partes ipsius canonis 1. Historiam hujus Concilii jam dedi in c. 1. de atat. & *quast. cap. 1. de filio presby.* ubi alii canones ipsius Concilii referuntur.

D. D. Gual. in *Decretal. Tom. III. Pars I.*